

MONITORIZAREA CONTINUĂ A CURRICULUMULUI ȘCOLAR: PREMISĂ PENTRU EVIDENȚIEREA NEVOILOR PROFESIONALE ALE CADRELOR DIDACTICE

CONTINUOUS MONITORING OF THE SCHOOL CURRICULUM: A PREREQUISITE FOR IDENTIFYING THE PROFESSIONAL NEEDS OF TEACHING STAFF

CZU: 373.016:37.011.3-051

<https://doi.org/10.59295/spd2025s.65>

Angela POTÂNG

ORCID: 0000-0001-9849-8457

E-mail: angela.potang@usm.md

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Summary. *The aim of this study is to highlight how the continuous monitoring of the school curriculum contributes to the identification and in-depth understanding of the professional and personal needs of teaching staff. Through a systematic analysis of the curriculum implementation process in practice, the research seeks to capture the real challenges faced by educational actors and to reveal the areas where support for continuous professional development is needed. To collect data, the Questionnaire for Identifying the Professional Needs of Teaching Staff was used, applied to a sample of 1501 teachers. It focused on two essential dimensions of school curriculum implementation: the application of teaching strategies and the adaptation of the educational process to the diverse needs of students. The results revealed that the highest percentage of participants (42.9%) believe they need support in understanding and integrating STEM and STEAM concepts into their lessons. Additionally, teachers reported difficulties in creating differentiated tasks for heterogeneous student groups, as well as a need for resources to support the promotion of student autonomy in learning.*

Keywords: *school curriculum monitoring, professional needs, teachers.*

INTRODUCERE

Monitorizarea continuă a curriculumului școlar reprezintă un proces sistematic, coerent și planificat, orientat spre observarea, analiza și evaluarea modului de implementare a curriculumului în practică. Acest demers are ca obiectiv fundamental asigurarea calității actului educațional și adaptarea conținuturilor și metodologiilor didactice la nevoile reale ale elevilor și la cerințele societății contemporane [1]. În cadrul acestui proces, sunt vizate activități precum colectarea periodică de date privind desfășurarea lecțiilor, evaluarea planificărilor activităților, aplicarea de chestionare actorilor educaționali (elevi, profesori, părinți), precum și monitorizarea resurselor utilizate. Analiza implementării curriculumului permite aprecierea nivelului de conformitate cu programele oficiale, echilibrul dintre teorie și practică, precum și integrarea competențelor-cheie. În lucrarea *Conceptul Dezvoltării Curriculumului Școlar*, V. Guțu și colab. (2024) evidențiază

importanța monitorizării continue a curriculumului ca instrument esențial pentru asigurarea calității educației, adaptarea conținuturilor la nevoile elevilor și fundamentarea politicilor educaționale. Autorii subliniază necesitatea unui mecanism funcțional și coerent de monitorizare care să permită identificarea disfuncționalităților din practică și să asigure actualizarea permanentă a procesului educațional [2]. Un rol important îl are identificarea dificultăților și a nevoilor profesionale ale cadrelor didactice în procesul de aplicare a curriculumului, cum ar fi lipsa resurselor didactice, supraîncărcarea conținuturilor, nepotrivirea între orientările oficiale și strategiile folosite în sala de clasă. În acest context, monitorizarea curriculumului școlar devine un instrument valoros pentru evidențierea nevoilor profesionale ale cadrelor didactice, facilitând formularea unor propuneri de formare continuă și ajustarea strategiilor didactice. E știut faptul, că în ultimii ani, cerințele față de profesori s-au diversificat semnificativ, reflectând transformările rapide din societate, tehnologii informaționale și din domeniul educației. Accentul tot mai mare pus pe competențele digitale, pe adaptarea la diversitatea elevilor, pe implementarea unor metode de predare moderne și pe utilizarea tehnologiilor educaționale avansate generează presiuni constante asupra cadrelor didactice. În plus, integrarea abordărilor incluzive și alinierea procesului educațional la cerințele pieței muncii moderne reclamă un efort susținut de adaptare profesională. Prin analiza modului în care curriculumul este implementat în practică, se pot evidenția dificultățile întâmpinate de profesori în procesul de predare, lacunele de competență profesională și zonele în care este necesară intervenția formativă. Corelarea procesului de monitorizare a curriculumului cu analiza nevoilor profesionale ale personalului educațional oferă o viziune integrată și adaptativă asupra dezvoltării sistemului educațional, centrată pe sprijinul real acordat profesorilor în fața noilor provocări. Nevoile profesionale ale cadrelor didactice sunt reflectate și în documentele elaborate de organisme europene și globale, cum ar fi: *Standardele profesionale internaționale pentru profesori*, care definesc competențele esențiale ale profesorilor într-un cadru global, punând accent pe flexibilitate, competențe interculturale și adaptarea la noile tehnologii. Acestea evidențiază necesitatea unei actualizări constante a cunoștințelor și abilităților didactice [3]; *conceptul de învățare pe tot parcursul vieții*, promovat de UNESCO (2020), este considerat un pilon esențial pentru dezvoltarea profesională durabilă. Cadrele didactice trebuie sprijinite prin oportunități educaționale continue, accesibile și relevante, pentru a răspunde provocărilor profesionale și sociale emergente [4]. În plan european, raportul „Carierile cadrelor didactice în Europa: acces, progres și sprijin” (Comisia Europeană/EACEA/Eurydice, 2018) oferă o analiză cuprinzătoare asupra parcursului profesional al cadrelor didactice, abordând aspecte precum accesul în profesie, dezvoltarea carierei și sprijinul instituțional. Capitolul 5 al acestui raport evidențiază evaluarea cadrelor didactice ca instrument esențial în identificarea nevoilor de formare, în vederea îmbunătățirii calității educației [5].

Problematica nevoilor profesionale ale pedagogilor este abordată de cercetătoarea Hannele Niemi (2015), de la Universitatea din Helsinki, care evidențiază în lucrarea „*Teacher Professional Development in Finland: Towards a More Holistic Approach*”

modul în care Finlanda sprijină dezvoltarea profesională a cadrelor didactice printr-o strategie holistică, adaptată nevoilor acestora pe tot parcursul carierei. Dezvoltarea profesională nu se limitează la formarea formală, ci include colaborarea între profesori, cercetarea pedagogică, monitorizarea curriculei și autonomia în luarea deciziilor. Programele de formare continuă a profesorilor sunt corelate cu nevoile școlilor și elevilor, universitățile având un rol central [6].

METODOLOGIE

Scopul acestui studiu este de a evidenția modul în care monitorizarea continuă a curriculumului școlar contribuie la identificarea și înțelegerea profundă a nevoilor profesionale și personale ale cadrelor didactice. Prin analiza sistematică a procesului de implementare curriculară în practică, cercetarea urmărește să surprindă provocările reale cu care se confruntă actorii educaționali și să scoată la iveală ariile în care este necesară susținerea formării continue. Astfel, monitorizarea curriculumului este abordată nu doar ca o activitate de control și evaluare, ci ca un instrument strategic de diagnoză pedagogică, capabil să orienteze politicile educaționale spre dezvoltarea profesională autentică și adaptativă a personalului didactic.

Instrumente de măsură

A fost utilizat *Chestionarul de identificare a nevoilor profesionale ale cadrelor didactice*, care cuprinde două dimensiuni ale implementării curriculumului școlar.

- Nevoia de a înțelege modul în care elevii învață și relaționează. Itemii analizează necesitatea cadrelor didactice de a dobândi cunoștințe și competențe legate de psihologia elevilor, gestionarea comportamentelor dificile și adaptarea procesului educațional la diversitatea ritmurilor de învățare.
- Nevoia de a proiecta și realiza un proces de învățare semnificativă. Această subcategorie investighează cerințele legate de proiectarea lecțiilor centrate pe elev, utilizarea strategiilor inovative și transdisciplinare, precum și integrarea abordărilor STEM/STEAM pentru a stimula dezvoltarea competențelor elevilor.

Participanții la studiu au fost 1.501 cadre didactice, dintre care 97,7% sunt femei și restul bărbați. În ceea ce privește nivelul de învățământ la care activează, 21,3% predau la liceu, 46,2% la gimnaziu și 32,5% la nivel primar. Distribuția pe vârste arată o reprezentare echilibrată între categoriile principale. Cei mai mulți respondenți fac parte din categoria „peste 55 de ani” (29,6%), urmați îndeaproape de cei cu vârste între 35 și 44 de ani (28,9%) și 45–54 de ani (26,2%). Categoria de vârstă 25–34 de ani este mai puțin reprezentată, cu 12,7%, iar tinerii sub 25 de ani sunt prezenți de 2,6 %. Eșantionul de pedagogi este dominat de cadre didactice cu experiență îndelungată, 54,3% având peste 20 de ani vechime, iar 24,5% între 11 și 20 de ani. Profesorii cu experiență medie (4-10 ani) reprezintă 12,6%, iar cei aflați la început de carieră (sub 3 ani) sunt 130 de debutanți, ceea ce constituie 8,6%.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

La întrebarea „*Ce tip de sprijin considerați necesar pentru a aplica strategii care să stimuleze motivația și responsabilizarea elevilor pentru propria învățare?*”, cadrele didactice au fost invitate să selecteze una sau mai multe opțiuni dintr-o listă orientativă, care a inclus: nevoia de instruire în utilizarea metodelor de învățare bazate pe proiecte și pe interesele elevilor (ex. crearea proiectelor interdisciplinare care să stimuleze curiozitatea și implicarea); sprijin pentru implementarea evaluării formative care să crească motivația elevilor (ex. oferirea de feedback constructiv și utilizarea metodelor de autoevaluare); resurse pentru dezvoltarea activităților ce promovează autonomia elevilor (ex. utilizarea jurnalelor de învățare, planurilor individuale de studiu și aplicațiilor digitale pentru managementul timpului).

Rezultatele obținute de la cei 1501 de subiecți au arătat că principalele tipuri de sprijin pe care cadrele didactice le consideră necesare pentru a aplica strategii eficiente în stimularea motivației de învățare și responsabilizarea elevilor față de propria învățare sunt: resurse pentru promovarea autonomiei elevilor (46,6%), profesorii își doresc instrumente moderne și structurate pentru a încuraja elevii să își gestioneze mai bine procesul de învățare. Instruire în utilizarea metodelor bazate pe proiecte și interesele elevilor este (43%). Acest rezultat subliniază intenția profesorilor de a face lecțiile mai atractive și relevante pentru elevi, stimulând curiozitatea și implicarea acestora. Sprijin pentru implementarea metodelor de evaluare formativă (41,1%), aceasta reflectă o tendință spre o evaluare centrată pe progres, nu doar pe rezultate finale, ceea ce poate crește implicarea elevilor în procesul de învățare.

O altă întrebare s-a referit la provocările și nevoile cadrelor didactice în adaptarea procesului educațional la diversitatea elevilor, inclusiv a celor cu cerințe educaționale speciale, rezultatele obținute fiind prezentate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Dificultăți întâmpinate de cadrele didactice în adaptarea lecțiilor la ritmurile diferite de învățare ale elevilor

Nr. crt.	Nevoile cadrelor didactice privind adaptarea lecțiilor la ritmurile diferite de învățare ale elevilor	Ponderea răspunsurilor
1	Identificarea nivelului real de înțelegere al fiecărui elev.	25,9%
2	Crearea unor sarcini diferențiate pentru grupuri eterogene.	37,1%
3	Am nevoie de instruire pentru simplificarea conținuturilor complexe din cadrul curriculumului și adaptarea lor la nivelul de înțelegere al elevilor.	18,1%
4	Gestionarea timpului în cadrul lecțiilor, pentru a reuși a parcurgerea curriculumului la disciplina predată.	31,2%
5	Utilizarea unor metode și strategii didactice adaptate.	35,2%
6	Integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale în activitățile de grup.	35%

Principală dificultate este crearea unor sarcini diferențiate pentru grupuri eterogene (37,1%), adică dificultatea de a proiecta sarcini didactice adaptate atât elevilor avansați, cât și celor care au nevoie de sprijin suplimentar, fără a compromite obiectivele lecției. Aceasta reflectă o nevoie crescută de strategii didactice eficiente pentru personalizarea învățării. Mulți profesori (31,2%) consideră că este dificil să echilibreze timpul alocat explicațiilor, să ofere suport celor care au nevoie și, în același timp, să mențină implicarea elevilor avansați. Acest aspect subliniază nevoia unor metode eficiente de organizare a timpului, cum ar fi învățarea în perechi sau utilizarea tehnologiei pentru gestionarea diferențelor de ritm. Aproape o treime dintre respondenți menționează provocări în alegerea metodelor potrivite pentru a răspunde diversității elevilor. Predarea diferențiată, învățarea prin cooperare și utilizarea tehnologiilor educaționale sunt exemple de abordări care ar putea facilita acest proces, dar se pare că profesorii au nevoie de mai multă instruire și resurse pentru a le aplica eficient. Un procent semnificativ al profesorilor (35%) întâmpină dificultăți în includerea elevilor cu CES în activitățile de clasă. Identificarea nivelului real de înțelegere al fiecărui elev (25,9%) constituie o altă dificultate menționată de profesori. Aceasta indică probleme în evaluarea corectă a progresului elevilor, fie din cauza lipsei instrumentelor de diagnostic eficiente, fie din cauza discrepantei dintre rezultatele obținute la teste și comportamentul elevilor în clasă.

Un alt aspect din chestionarul aplicat se referă la nevoile profesionale pentru proiectarea și realizarea unui proces de învățare semnificativă, centrat pe elev.

Tabelul 2. Percepția cadrelor didactice asupra nevoilor profesionale privind organizarea procesului de învățare a elevilor

Nr. crt.	Nevoile profesionale ale cadrelor didactice	Ponderea răspunsurilor
1	Instruiri privind organizarea conținuturilor curriculare astfel încât să fie corelate și să reflecte o abordare sistemică.	19,1%
2	Formare sau resurse pentru integrarea activităților transdisciplinare în procesul didactic.	30,1%
3	Ghidare pentru a identifica și utiliza specificul disciplinei în scopul formării atitudinilor și valorilor elevilor.	22,8%
4	Suport pentru a înțelege și integra concepte precum STEM și STEAM în lecții.	42,9%
5	Perfecționarea strategiilor de proiectare a lecțiilor astfel încât să stimuleze dezvoltarea potențialului fiecărui elev.	39,2%
6	Instruiri privind monitorizarea progresului elevilor în formarea competențelor specifice.	20,2%

Cel mai mare procent dintre participanți (42,9%) consideră că au nevoie de suport pentru înțelegerea și integrarea conceptelor STEM și STEAM în lecțiile lor. Aceste do-

menii, care integrează știința, tehnologia, ingineria, artele și matematica, sunt esențiale în educația modernă și în dezvoltarea competențelor elevilor, dar profesorii au nevoie de formare pentru a implementa acest concept. Un procent semnificativ (39,2%) dintre profesori doresc să își îmbunătățească strategiile de proiectare a lecțiilor pentru a stimula dezvoltarea potențialului fiecărui elev. Acest aspect subliniază preocuparea pentru personalizarea procesului educativ și pentru a asigura că fiecare elev beneficiază de o educație adaptată nevoilor sale. Aproape o treime dintre respondenți (30,1%) sunt interesați de formare sau resurse pentru integrarea activităților transdisciplinare. Aceasta indică interesul pentru abordări educaționale care depășesc limitele disciplinelor tradiționale și promovează învățarea integrată și conexiunile între domenii. Un procent de 22,8% dintre profesori consideră importantă ghidarea pentru utilizarea specificului disciplinei lor în formarea atitudinilor și valorilor elevilor. Aceasta sugerează o preocupare pentru dimensiunea etică și valorică a educației, care completează dezvoltarea competențelor cognitive.

CONCLUZII

Monitorizarea continuă a curriculumului școlar, corelată cu evaluarea cadrelor didactice, reprezintă două procese interdependente esențiale pentru asigurarea calității și eficienței actului educațional. S-a constatat că adaptarea lecțiilor la ritmuri diferite de învățare reprezintă o provocare majoră pentru profesori, mai ales într-un context cu elevi de niveluri variate de competență, iar dificultățile legate de proiectarea sarcinilor diferențiate, gestionarea timpului și alegerea metodelor potrivite îngreunează aplicarea unei predări eficiente în timpul limitat al orei; în acest sens, monitorizarea continuă a curriculumului școlar devine esențială pentru identificarea acestor provocări și ajustarea permanentă a conținuturilor și strategiilor didactice, sprijinind astfel cadrele didactice în adaptarea procesului educațional la nevoile diverse ale elevilor. Cel mai mare procent dintre participanți au indicat nevoia de suport pentru înțelegerea și integrarea conceptelor STEM și STEAM în lecțiile lor. Tocmai de aceea, monitorizarea continuă a curriculumului școlar este indispensabilă pentru a identifica aceste necesități și a asigura formarea adecvată a cadrelor didactice în vederea implementării eficiente a acestor concepte.

REFERINȚE:

1. BOTEZATU, L. et al. *Teoria și metodologia curriculumului*. Chișinău: Ministerul Educației al Republicii Moldova, 2021. 156 p. ISBN 978-9975-4295-4-2.
2. GUȚU, V. et al. *Conceptul dezvoltării curriculumului școlar*. Chișinău: Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, 2024. Disponibil: https://mec.gov.md/sites/default/files/concept-26-aprilie-compressed_6630a85a97a2e.pdf
3. UNESCO. *International Professional Standards for Teachers*. Paris: International Institute for Educational Planning (IIEP), 2021. Disponibil: <https://www.iiep.unesco.org>

4. UNESCO. *Lifelong Learning: Global Perspectives on Education*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2020. Disponibil: <https://www.unesco.org>
5. COMISIA EUROPEANĂ/EACEA/EURYDICE. *Carierile cadrelor didactice în Europa: acces, progres și sprijin. Raport Eurydice*. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2018. Disponibil: <https://op.europa.eu>
6. NIEMI, H. *Teacher professional development in Finland: Towards a more holistic approach*. În: NOFFKE, S. E. & SOMEKH, B. (eds.). *Educational research: Theories, strategies, and practices*. 2015. Disponibil: <https://www.researchgate.net/publication/304248092>.

N.B. Articolul a fost elaborat în cadrul Subprogramului „Teoria și metodologia monitorizării și dezvoltării continue și ciclice a curriculumului școlar”, cifra 011401.